

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน 1) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม 2) เปรียบเทียบพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลอง 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 4) ผลประเมินความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังจากรับการฝึกอบรมไปแล้ว

ตอนที่ 1 ผลพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Study and Analysis) การดำเนินงานในขั้นนี้เป็น การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1) ศึกษาสำรวจสภาพ ปัญหาและสาเหตุสำคัญของปัญหาและความจำเป็น โดยการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กลุ่มนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กรม สุขภาพจิตกำหนดไว้เพื่อเป็นกลุ่มทดลองในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนที่ 2 การศึกษา เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แนวคิดที่นำมาเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการฝึกอบรม และรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินงานในขั้นนี้ผู้วิจัยออกแบบและสร้าง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เขียนโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ส่วนที่ 2 ประเมินโครงร่าง หลักสูตรฝึกอบรม ส่วนที่ 3 การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ ได้หลักสูตรฝึกอบรม

เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 หน่วย ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 2) แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปสู่ความดี 3) แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปสู่ความเก่ง 4) แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปสู่ความสุข 5) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แบบองค์รวม 6) ประเมินพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์แบบองค์รวม และได้วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนัก ขั้นที่ 2 รู้จักเกณฑ์บ่งชี้พัฒนา ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการศึกษาตัวเอง ขั้นที่ 4 สหามิตรเรียนรู้แบบร่วมมือ ขั้นที่ 5 สะท้อนความคิดแบบอิสระ ขั้นที่ 6 ตรวจสอบผลสะท้อนการพัฒนา ขั้นที่ 7 ประเมินค่าความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ส่วนที่ 1 การศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยคัดเลือกจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประจักษ์ศิลปวิทยา ปีการศึกษา 2553 ที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 140 คะแนน จำนวน 20 คน โดยความสมัครใจ และส่วนที่ 2 การทดลองใช้จริงกับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียนประจักษ์ศิลปวิทยา ปีการศึกษา 2554 ที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 140 คะแนน จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 กลุ่มควบคุม 20 คน ทำการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design แล้ววิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบ *t-test* (Independent Samples) และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้สถิติทดสอบ *t - test* (Dependent Samples)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินงานในขั้นนี้ ส่วนที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมดังนี้ ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของคะแนนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจระดับ มากขึ้นไป และผลการติดตามความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังจากการฝึกอบรมไปแล้ว พบว่าอยู่ระดับมาก ส่วนที่ 2 การปรับปรุงหลักสูตร โดยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ข้อคิดที่ได้จากการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับสมบูรณ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ตัวแปร	การทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	t	P-value
1. ความคุมอารมณ์และ ความต้องการของตนเอง	กิจกรรมทดลอง	20	20.70	1.34	11.606**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	15.35	1.57		
2. เห็นใจผู้อื่น	กิจกรรมทดลอง	20	21.10	0.64	6.681**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	17.75	2.15		
3. ความรับผิดชอบ	กิจกรรมทดลอง	20	21.95	1.10	8.413**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	17.75	1.94		
เฉลี่ยรวมด้านดี	กิจกรรมทดลอง	20	63.75	2.10	11.357**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	50.85	4.63		
4. มีแรงจูงใจมุ่งมั่น พยายาม	กิจกรรมทดลอง	20	21.30	0.80	7.137**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	17.10	2.44		
5. ตัดสินใจและแก้ปัญหา	กิจกรรมทดลอง	20	17.75	0.98	2.818**	0.004
	กิจกรรมควบคุม	20	16.50	1.73		
6. มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	กิจกรรมทดลอง	20	21.15	1.35	5.482**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	17.95	2.24		
เฉลี่ยรวมด้านเก่ง	กิจกรรมทดลอง	20	60.20	2.12	8.457**	0.000
	กิจกรรมควบคุม	20	51.20	4.26		
7. ภูมิใจในตนเอง	กิจกรรมทดลอง	20	14.35	0.88	3.804**	0.00
	กิจกรรมควบคุม	20	12.85	1.53		
8. ความพึงพอใจในชีวิต	กิจกรรมทดลอง	20	20.95	1.57	4.777**	0.00
	กิจกรรมควบคุม	20	18.50	1.67		
9. สามารถสร้างความสุข	กิจกรรมทดลอง	20	20.55	0.95	5.141**	0.00
	กิจกรรมควบคุม	20	17.75	0.45		
เฉลี่ยรวมด้านสุข	กิจกรรมทดลอง	20	55.85	2.62	5.807**	0.00
	กิจกรรมควบคุม	20	48.90	4.67		
เฉลี่ยรวมด้าน	กิจกรรมทดลอง	20	179.80	4.19	10.592**	0.00
	กิจกรรมควบคุม	20	151.20	11.33		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $t_{(01,df=38)} = 2.428$

จากตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในทุกด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านดี พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนแสดงออก ในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านเก่ง พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนแสดงออก การมีแรงจูงใจ ความมุ่งมั่นพยายาม ตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นมีค่าคะแนนเฉลี่ย หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านสุข พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนแสดงออก ถึงความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และการสร้างความสุข หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

2.1 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ทุกด้าน โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ตัวแปร	การทดลอง	$\bar{X}$	SD	df	t	P-value
1. ควบคุมอารมณ์และ ความต้องการของตนเอง	หลังฝึกอบรม	20.70	1.34	19	15.92**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	12.35	1.58			
2. เห็นใจผู้อื่น	หลังฝึกอบรม	21.10	0.64	19	28.68**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	13.35	1.14			
3. ความรับผิดชอบ	หลังฝึกอบรม	21.95	1.10	19	34.20**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	12.15	0.67			
เฉลี่ยรวมด้านดี	หลังฝึกอบรม	63.75	2.10	19	31.45**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	37.85	2.76			
4. มีแรงจูงใจมุ่งมั่น พยายาม	หลังฝึกอบรม	21.30	0.80	19	27.00**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	13.35	0.86			
5. ตัดสินใจและแก้ปัญหา	หลังฝึกอบรม	17.75	0.97	19	18.74**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	12.10	1.07			
6. มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	หลังฝึกอบรม	21.15	1.35	19	24.29**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	13.35	0.75			
เฉลี่ยรวมด้านเก่ง	หลังฝึกอบรม	60.20	2.12	19	39.99**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	38.80	1.40			
7. ภูมิใจในตนเอง	หลังฝึกอบรม	14.35	0.88	19	13.78**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	9.35	1.42			
8. ความพึงพอใจในชีวิต	หลังฝึกอบรม	20.95	1.57	19	14.77**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	14.25	1.16			
9. สามารถสร้างความสุข	หลังฝึกอบรม	20.55	0.95	19	33.36**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	13.10	0.45			
เฉลี่ยรวมด้านสุข	หลังฝึกอบรม	55.85	2.62	19	29.28**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	36.70	1.95			
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	หลังฝึกอบรม	179.80	4.19	19	48.51**	0.000
	ก่อนฝึกอบรม	133.35	4.50			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $t_{(01,df=19)} = 2.861$

จากตารางที่ 7 พบว่า คะแนนของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรม เท่ากับ 133.35 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย หลังใช้หลักสูตรฝึกอบรมเท่ากับ 179.80 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในทุกด้านคือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข คะแนนเฉลี่ย ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลัง การใช้หลักสูตรฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในทุกด้านค่าคะแนนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านดี พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนกลุ่มทดลอง แสดงออกมีค่าคะแนนหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนกลุ่มทดลองแสดงออกในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติกรรมบ่งชี้ที่สังเกตได้ในขณะทำกิจกรรมฝึกอบรม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง แสดงออกในการควบคุมอารมณ์ เมื่อถูกเพื่อนขัดใจหรือมีความคิดไม่ตรงกัน นักเรียนส่วนใหญ่ แสดงอาการรู้สึกหงุดหงิด แต่ยังสามารถควบคุมอารมณ์ และกล้าบอกความต้องการของตนเองได้ดีขึ้น สีหน้าและแววตาแสดงถึงความเข้าใจและการเห็นใจผู้อื่นและฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันมากขึ้น ยินดีรับฟังความทุกข์ของเพื่อนในกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ และแสดงออกในความรับผิดชอบ ในภาระงานที่กลุ่มมอบหมายมากยิ่งขึ้น

ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านเก่ง พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนกลุ่มทดลอง แสดงออกมีค่าคะแนนหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ในด้านเก่ง พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนกลุ่มทดลอง แสดงออกในเรื่องการมีแรงจูงใจมุ่งมั่นพยายาม ตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติกรรมบ่งชี้ที่สังเกตได้ในขณะทำกิจกรรมฝึกรบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นพยายามช่วยเหลือกลุ่มในการทำงานให้สำเร็จ ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง เช่น ต้องทำหน้าที่ที่ยากลำบากกว่าคนอื่น นักเรียนส่วนใหญ่ก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง จันก็จะไม่ยอมแพ้ มีการสนทนาแสดงความคิดเห็นในตัดสินใจแก้ปัญหาที่กำหนดปฏิบัติ โดยการพูดคุยกันแสดงถึงมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นที่ดีขึ้น จะเห็นได้จากแวตาและอากัปกิริยาของนักเรียนตั้งแต่ลงมือปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดการพูดคุยกันและช่วยกันปฏิบัติจนสำเร็จ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านดี พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนกลุ่มทดลองแสดงออกมีค่าคะแนนหลังการใช้หลักสูตรฝึกรบ สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกรบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ ด้านดี พบว่า พฤติกรรมบ่งชี้ที่นักเรียนกลุ่มทดลองแสดงออกถึงความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และการสร้างความสุข มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรฝึกรบสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกรบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติกรรมบ่งชี้ที่สังเกตได้ในขณะทำกิจกรรมฝึกรบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่แสดงออกถึงความภูมิใจในตนเองเมื่อสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด ความพึงพอใจในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้ใช้ชีวิตในการทำงานกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม และในแต่ละกลุ่มมีการสร้างความสุขโดยมีสมาชิกในกลุ่มช่วยกันร้องรำทำเพลงสร้างความครึกครื้นให้กับเพื่อนๆ ในกลุ่มตลอดเวลา ทำให้นักเรียนสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจะมีความยากลำบาก จะเห็นได้ว่านักเรียนก็สามารถร่วมแรงร่วมใจทำงานที่ได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ในการทำกิจกรรมและการเดินเปลี่ยนฐาน รวมถึงการเชียร์เพื่อนๆ ให้ระหว่างทำกิจกรรมจนสำเร็จ

1.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกรบเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในหลักสูตรฝึกอบรม
เสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่เข้า
ร่วมการทดลอง (n = 20)

ข้อ ที่	รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับความ พึงพอใจ
ด้านเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม		4.00	0.69	มาก
1.	กิจกรรมที่จัดกิจกรรมเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	4.40	0.60	มาก
2.	กิจกรรมที่เรียนมีข้อคิด และเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.20	0.70	มาก
3.	ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.95	0.76	มาก
ด้านรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม		4.51	0.54	มากที่สุด
4.	กิจกรรมมีวิธีการหลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละเรื่อง	4.05	0.83	มาก
5.	กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดและนำไปปฏิบัติต่อเนื่อง	4.30	0.66	มาก
6.	กิจกรรมฝึกอบรมที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับเวลา	4.55	0.51	มากที่สุด
7.	กิจกรรมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อน ๆ และผู้สอน	4.60	0.50	มากที่สุด
8.	กิจกรรมช่วยให้ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ดีขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
9.	กิจกรรมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น	4.55	0.51	มากที่สุด
10.	กิจกรรมฝึกอบรมช่วยให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ	4.55	0.51	มากที่สุด
11.	กิจกรรมฝึกอบรมช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจมุ่งมั่นพยายาม	4.55	0.51	มากที่สุด
12.	กิจกรรมทำให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหา	4.60	0.50	มากที่สุด
13.	กิจกรรมทำให้นักเรียนมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.60	0.50	มากที่สุด
14.	กิจกรรมทำให้นักเรียนรู้สึกที่ดีมีภูมิใจในตนเอง	4.60	0.50	มากที่สุด
15.	กิจกรรมทำให้นักเรียนรู้จักความพึงพอใจในชีวิต	4.55	0.51	มากที่สุด
16.	กิจกรรมทำให้นักเรียนสามารถสร้างความสุขที่ดีให้กับตนเอง	4.55	0.51	มากที่สุด
ด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม		4.11	0.72	มาก
17.	สื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความหลากหลาย	4.20	0.77	มาก
18.	อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับหน่วยฝึกอบรม	3.80	0.70	มาก
19.	อุปกรณ์ประกอบการปฏิบัติมีความเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	4.00	0.73	มาก
20.	เอกสารชี้แจงจัดกิจกรรมมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	4.45	0.69	มาก
ด้านการวัดและประเมิน		4.12	0.78	มาก
21.	เครื่องมือมีความสอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตรฝึกอบรม	4.50	0.69	มาก
22.	เครื่องมือที่วัดมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	3.80	0.89	มาก
23.	เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4.05	0.83	มาก
24.	ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	4.35	0.75	มาก
25.	ผู้เรียนพอใจกับการประเมินผลงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	3.90	0.72	มาก
รวม		4.19	0.68	มาก

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจการเข้าร่วมการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมการทดลองพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.19) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (4.51) ด้านการวัดและประเมิน (4.12) ด้านเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม (4.00) และด้านสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม (4.11) มีความพึงพอใจระดับมากตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลประเมินการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังจากรับการฝึกอบรมไปแล้ว

ผู้วิจัยดำเนินการติดตาม ประเมินผลการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังจากรับการฝึกอบรมไปแล้ว 14 วัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ศึกษาความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ดี เก่ง และสุข ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2555 ในส่วนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณะประโยชน์ โดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ด้วยการสังเกต สอดถามและบันทึกการรายงานของนักเรียนในการทำกิจกรรมจำนวน 3 ครั้ง มีปรากฏ ดังต่อไปนี้

1. ผลการติดตามความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านดี

พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดี จากกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมโรงเรียนสวยด้วยมือเรา ปรากฏ ดังนี้

ขั้นตอนแรก เป็นขั้นการระดมความคิดร่วมกันออกแบบพัฒนาจุดที่กำหนดไว้ให้มีความร่มรื่น มีน้ำไหลสร้างความชุ่มชื้นลดความร้อนที่ผนังอาคาร ผลการสังเกต สอดถามและศึกษาเอกสารปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ 17 ใน 20 คน กล่าวถึง ความรู้สึกของตนเองในขณะร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมนั้นว่า รู้สึกเข้าใจ หงุดหงิด เมื่อพบว่าไม่มีใครแสดงความคิดเห็น จากการสังเกตพบว่ามีนักเรียนคนหนึ่งพยายามทำให้ทีมสามารถทำงานร่วมกัน โดยยกตัวอย่างของละครที่ครูให้ดูเมื่อตอนฝึกอบรม เรื่อง นายกล้า ซึ่งทีมควรร่วมมาเป็นแบบอย่าง ทำให้หลายๆคนเริ่มให้แสดงความคิดเห็น มีการกำหนดข้อตกลงว่าทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นอย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง บรรยากาศการประชุมเริ่มมีบรรยากาศดีขึ้น นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย พุดแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิด จากการสังเกต พบว่า มีบางคนพยายามแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ตนเองคิดย่อมดีกว่า เริ่มมีเสียงดัง แต่บางคนเป็นผู้ฟังที่ดี ในที่สุดนักเรียนก็สามารถหา

ข้อสรุปได้ด้วยวิธีการลงมติ ทำให้การวางแผนออกแบบกิจกรรมสำเร็จได้ สีสันทาทางของนักเรียนในกลุ่มเริ่มยิ้มและกระตือรือร้นที่ทำงานทันที

ขั้นดำเนินการ ตั้งแต่การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำมน้ำไหลตลอดกร้อน มีบรรยากาศในการทำงานดี นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีความเข้าใจผู้อื่น ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากทีมงานด้วยความกระตือรือร้น แต่เมื่อลงมือทำการสร้าง ก็เกิดความเห็นไม่ตรงกันเนื่องจากมีความคิดหลากหลาย แต่ในที่สุดก็สามารถตกลงกันได้ การทำงานจึงสำเร็จได้ จากการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า มีความรู้สึกหงุดหงิด แต่สามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองมากขึ้น จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกคือ นั่งไม่ตอบโต้ และพร้อมช่วยเหลือด้วยการแสดงความเป็นมิตร ทำให้เข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้พฤติกรรมการทะเลาะกันหรือขัดความคิดของตนเป็นใหญ่น้อยลง รู้จักเห็นใจผู้อื่น เข้าใจ ยอมรับผู้อื่นและช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน และรับผิดชอบในหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายเป็นอย่างดี และมีน้ำใจมากขึ้นจะเห็นได้จากการอาสาเสนอตัวในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานตามที่ออกแบบไว้บรรลุความสำเร็จและเห็นคุณค่าในน้ำใจที่เพื่อนมีต่อตนเองสอดคล้องกับข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาบันทึกการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ ประจำตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล

สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านดี พบว่า นักเรียนยังคงมีพฤติกรรมบ่งชี้ในการแสดงออกในสมรรถนะเกี่ยวกับควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อที่ชัดเจน จำนวน 17 คน จากจำนวนกลุ่มทดลอง 20 คน ได้ร้อยละ 85.00 มีคุณภาพระดับ ดี ส่วนนักเรียน 3 คน ก็ยังคงมีพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์อยู่เนื่องจากยังคงอยู่ในกลุ่มและยอมทำตามเพื่อน ๆ ซึ่งผู้วิจัยค้นพบว่า นักเรียนทั้ง 3 คนยังมีความคิดถึงประโยชน์ตนเองมากกว่ากลุ่มเพื่อนและส่วนร่วม

ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักเรียนของวันเกิดพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดี คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์ร่วมกันและดำเนินการแบบอิสระ นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในตนเองจากกิจกรรมฝึกอบรมมาแล้ว จึงทำให้เกิดบรรยากาศของความเป็นมิตร รู้จักให้ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองเข้าใจผู้อื่นและรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้ดี ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่นักเรียนกำหนดไว้ สามารถทำสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ผลการติดตามความคืบหน้าในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน เก่ง

พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านเก่ง จากกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมยูริคัสสิ่งแวดล้อมปรากฏ ดังนี้

ขั้นการออกแบบกิจกรรม มีการประชุมสมาชิกกลุ่มเพื่อวางแผนดำเนินการ นักเรียนเสนอจุดที่ต้องการพัฒนา คือ คลองลำรางข้างโรงเรียนประภัสสรวริยา เนื่องจากอยู่ใกล้แม่น้ำโคร ทำให้มีกลิ่นเหม็นส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่มีนักเรียน 4 คนบอกว่ามันยากเกินไปไม่ควรทำ เริ่มปฏิเสธไม่อยากทำ คิดว่าไม่น่าจะทำงานสำเร็จ แต่นักเรียน 16 คนมีความเห็นว่าเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคก็จะไม่ยอมแพ้ และพยายามหาเหตุผลที่แท้จริงของปัญหา สามารถอธิบายเหตุผลให้เพื่อนยอมรับและสามารถทำงานที่เสนอต่อไปได้ด้วยวิธีการระดมความคิด มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน โดยเน้นจากหาผู้อาสารับผิดชอบ การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง แสดงการอาสาในการทำงาน ไม่รู้สึกท้อแท้ต่อภาระงานที่มอบให้ และมุ่งมั่นลงมือปฏิบัติการทำงานสะอาดคลองลำราง ปรากฏว่าทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างขมักเขม่น นักเรียน 4 คนก็ร่วมทำงานด้วยถึงแม้จะไม่เต็มใจ แต่ก็ไม่ปฏิเสธในการทำงานของกลุ่ม จากบันทึกกิจกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่พบว่า จากการสอบถามนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล ได้ข้อมูลสอดคล้องกับบันทึกกิจกรรมของนักเรียนที่คล้ายกันคือ การทำงานร่วมกันสามารถทำให้งานสำเร็จได้ ไม่จำเป็นต้องทำเฉพาะงานที่ตนถนัด ถ้าร่วมมือร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกันและสามารถทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในด้านเก่ง คือ การที่นักเรียนรู้จักยอมรับซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ทำให้เกิดแรงจูงใจมุ่งมั่นพยายามและร่วมกันตัดสินใจและ แก้ปัญหา ด้วยสัมพันธภาพที่ดีของคนในกลุ่ม ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่นักเรียนกำหนดไว้ สามารถทำสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านเก่ง ที่ปรากฏตามพฤติกรรมบ่งชี้ในสมรรถนะเกี่ยวกับแรงจูงใจ มุ่งมั่นพยายาม ตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น จำนวน 16 คนจากจำนวนกลุ่มทดลอง 20 คน ได้ร้อยละ 80.00 มีคุณภาพระดับ ดี ส่วนนักเรียน 4 คนยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นได้ชัดว่าไม่เต็มใจ การทำงานช่วยหยิบจับแต่ไม่ได้ดีเท่าที่ควรจากการสอบถามได้ข้อมูลว่าไม่ชอบงานนี้เพราะสกปรก ที่บ้านไม่เคยให้ทำงานแบบนี้

3. ผลการติดตามความคืบหน้าในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านสุข:

พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านสุข จากกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสายสืบลูกน้ำในโรงเรียน ปรากฏ ดังนี้

ขั้นการออกแบบกิจกรรม เมื่อสมาชิกคนหนึ่งเสนอข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ พบว่า มีการระบาดของไข้เลือดออกซึ่งทำให้เสียชีวิตได้จากสถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป ทำให้นักเรียนอยากรวมตัวกันได้สำรวจและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์

ดูน้ำยุงลายที่โรงเรียน จากการประชุมเลือกจุดทำงานในครั้งนี้ ทุกคนมีความเห็นด้วย จากการสอบถามนักเรียนโดยเฉพาะ 4 คนที่มีปัญหาในการทำกิจกรรมที่ 2 ได้ข้อมูลว่า การทำเช่นนี้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองไม่ให้เป็นไข้เลือดออกแล้วยังช่วยน้อง ๆ เพื่อน ๆ ในโรงเรียนไม่ให้เป็นไข้เลือดออกอีกด้วย ทำแล้วภาคภูมิใจที่มีส่วนช่วยให้ทุกคนไม่ต้องเป็นไข้เลือดออก จากการสังเกตการทำงานของนักเรียนมีการแบ่งกลุ่ม แบ่งหน้าที่และเขตสำรวจสถานที่ที่มีน้ำขัง เททิ้งและใส่ทรายที่ขอมมาจากอนามัย พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ที่สังเกตได้ชัดเจนคือ บรรยากาศการทำงานกลุ่มดี ระหว่างทำงานนักเรียนทุกคนมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีการร้องเพลงในระหว่างทำงานไปด้วย ทำให้สนุกสนานส่งผลให้การทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพ จากบันทึกกิจกรรมของนักเรียนพบว่า สิ่งที่ได้รับจากการชื่นชมจากผู้ใหญ่ในสาธารณสุข ให้ความพึงพอใจที่ได้ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ถึงแม้จะเป็นแค่สังคมในโรงเรียน โดยบันทึกไว้เป็นข้อเสนอแนะในการทำงานครั้งต่อไปจะขยายผลไปสู่บ้านของตนเองและบ้านใกล้เคียง

ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในด้านสุข คือ เกิดจากผลย้อนกลับทันทีจากผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ทำให้มีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้กระทำ และมีความสุขความปลาบปลื้มใจ พร้อมช่วยเหลือต่อไปอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านสุข ที่ปรากฏตามพฤติกรรมบ่งชี้ในสมรรถนะเกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และสามารถสร้างความสุข จำนวน 20 คนจากจำนวนกลุ่มทดลอง 20 คนได้ ร้อยละ 100.00 มีคุณภาพระดับ ดีมาก